

Dostosowanie wymagań edukacyjnych
dla uczniów ze specjalnymi potrzebami
edukacyjnymi

ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM
UCZNIÓW Z ZESPOŁEM ASPERGERA

Dla kogo dostosowania?

---

uczniowie z niepełnosprawnością lub zaburzeniami psychicznymi

uczniowie z niepowodzeniami edukacyjnymi

uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu

uczniowie niedostosowani społecznie i uczniowie zagrożeni niedostosowaniem społecznym

uczniowie z zaburzeniami komunikacji językowej (zaburzeniami mowy)

uczniowie z zaniedbaniami środowiskowymi

uczniowie z chorobą przewlekłą

**uczniowie z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi
(cudzoziemcy)**

uczniowie z trudnościami wynikającymi z sytuacji kryzysowej lub traumatycznej

uczniowie ze szczególnymi uzdolnieniami

Zespół Aspergera

Trudności obserwowane w trzech obszarach:

1. Relacji społecznych (umiejętności nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z ludźmi);
2. Komunikacji (rozumienie mowy, odczytywanie komunikatów, intencji innych);
3. Stereotypowych i schematycznych zachowań oraz myśli.

Kryteria Zespołu Aspergera wg klasyfikacji ICD-10:

a) brak stwierdzonego opóźnienia w rozwoju mowy i funkcji poznawczych:

- wymawianie pojedynczych słów przed ukończeniem 2. roku życia, komunikacja przy użyciu zdań przed ukończeniem 3. roku życia;
- istnienie umiejętności praktycznych, zachowań adaptacyjnych oraz zainteresowania otoczeniem odpowiadające normom rozwojowym w 3 pierwszych latach życia;
- szczególne umiejętności – przeważnie związane z nadmiernym zafascynowaniem jakimś tematem (kryterium niekonieczne do postawienia diagnozy);

b) przynajmniej 2 z poniższych trudności w relacjach społecznych:

- zaburzony kontakt wzrokowy, mimika, postawa ciała lub gestykulacja;
- trudności we właściwych relacjach z rówieśnikami;
- brak empatii – dziwaczne (nieadekwatne) reakcje na sytuacje społeczne, często słaba integracja zachowań społecznych, emocjonalnych, umiejętności komunikacji;
- brak potrzeby zabawy z innymi, posiadania wspólnych zainteresowań lub osiągnięć;

c) chociaż 1 z poniższych zachowań:

- stereotypowe i ścisłe zainteresowania, powtarzanie rytuałów i niepraktycznych czynności;
- powtarzające się ruchy (na przykład trzepotanie lub kręcenie rękami lub palcami, ruchy całego ciała);
- zafascynowanie częściami przedmiotów lub elementami materiałów (kolor, faktura, dźwięk);

d) wykluczenie innych zaburzeń rozwojowych, schizofrenii prostej, zaburzenia schizotypowego, obsesyjno-kompulsywnego, anankastycznego zaburzenia osobowości czy reaktywnego utrudnienia nawiązywania relacji społecznych w dzieciństwie lub nadmiernej łatwości w nawiązywaniu tych kontaktów.

Trudności współtowarzyszące:

- Zaburzenia integracji sensorycznej, np. nadwrażliwość na dźwięki, zapachy, bodźce wzrokowe, wybiórczość pokarmowa i in.
- Dyspraksja, słaba sprawność ruchowa i grafomotoryczna;
- Zaburzenia koncentracji uwagi;
- Nadpobudliwość psychoruchowa;
- Trudności emocjonalne (zaburzenia nastroju, depresja, lęk)

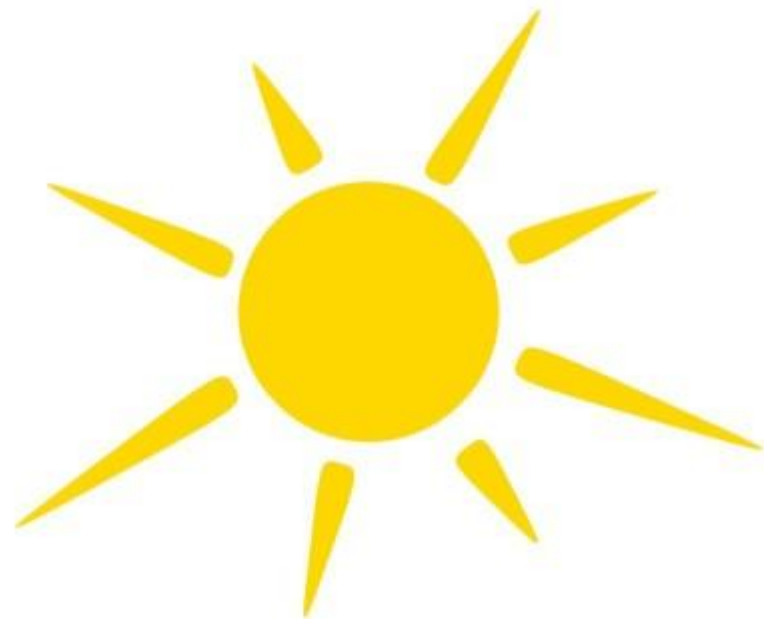

Uczeń z ZA w szkole

JAK DOSTOSOWAĆ WYMAGANIA?

Dostosowanie wymagań edukacyjnych warto zacząć od zapewnienia dziecku spokoju.

Praca na słonecznym umyśle

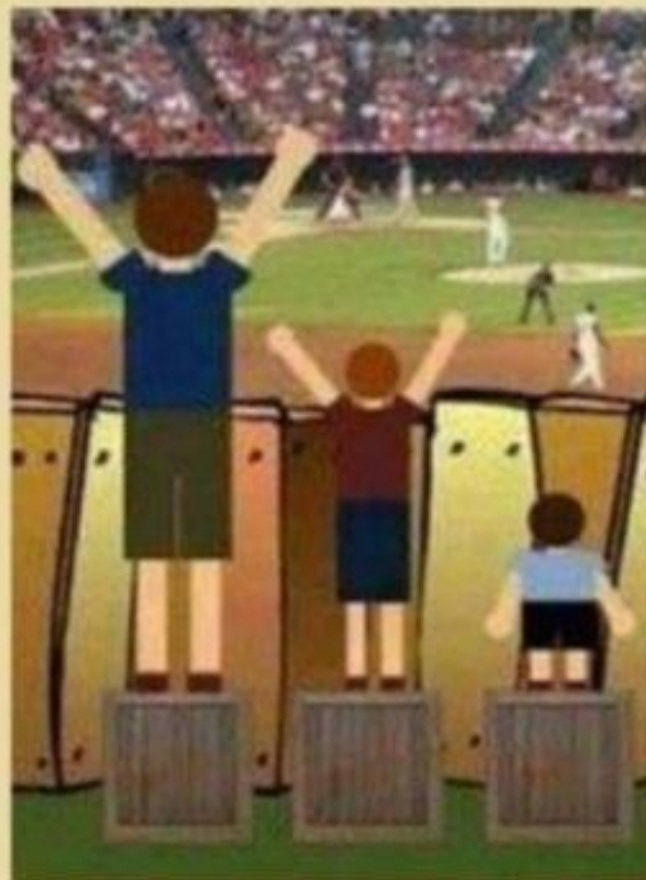
Najczęściej niezaspokojoną potrzebą dziecka z ZA jest **poczucie bezpieczeństwa**.
Najczęstsza emocja jaka mu towarzyszy w szkole to **LĘK**.

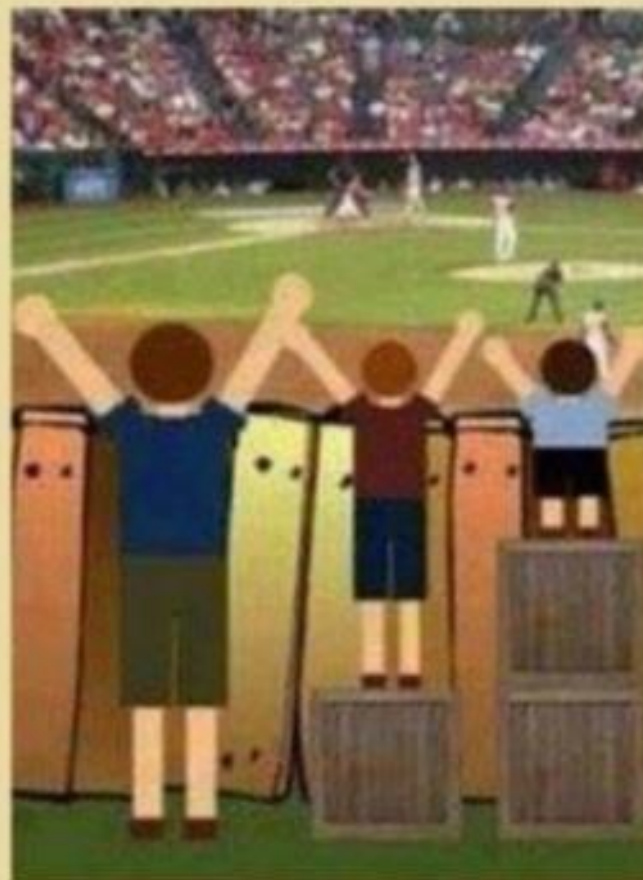
Każde zachowanie trudne ma swoją przyczynę,
wiąże się z frustracją i niezaspokojoną potrzebą.

RÓWNO TO NIE ZNACZY SPRAWIEDLIWIE

RÓWNO

SPRAWIEDLIWIE

Trudności z generalizowaniem, uogólnianiem

Precyzyjne formułowanie
poleceń

Konkretne i jasne wyrażanie
oczekiwań wobec ucznia

Unikanie metafor i skrótów
myślowych

Dodatkowe
objaśnianie
pojęć i
zwrotów
potocznych

Wyjaśnianie
metafor
i przysłów

Upewnianie
się, czy uczeń
adekwatnie
zrozumiał
polecenie

Podawanie
przykładów

Konkretne wydawanie poleceń, czasem dosłowne: zapisz odpowiedź.

Przykład: chłopiec 8 lat nie zapisze w zeszycie rozwiązania i odpowiedzi do zadania z matematyki, bo polecenie brzmiało oblicz.

„(...) fascynujące jest to, jak zmiana jednego wyrazu w zdaniu może zmienić jego znaczenie. Może zrobić to nawet zmiana akcentu. Oto przykład:

- *Ja* nie mogę tego zrobić... oznacza, że ja nie mogę, ale ktoś inny tak.
- *Ja nie mogę* tego zrobić... oznacza, że to niemożliwe.
- *Ja nie mogę tego* zrobić... oznacza, że ja nie mogę zrobić tego, ale być może mogę coś innego.” (Jackson.,L 2017. *Świry, dziwadła i Zespół Aspergera*)

schematyzm

```
graph LR; A[schematyzm] --- B[uprzedzanie o zmianie planu]; A --- C[podawanie wielu możliwości rozwiązania jednej sytuacji]; A --- D[otwieranie na zmiany przy zachowaniu poczucia bezpieczeństwa];
```

uprzedzanie o zmianie planu

podawanie wielu możliwości rozwiązania jednej sytuacji

otwieranie na zmiany przy zachowaniu poczucia bezpieczeństwa

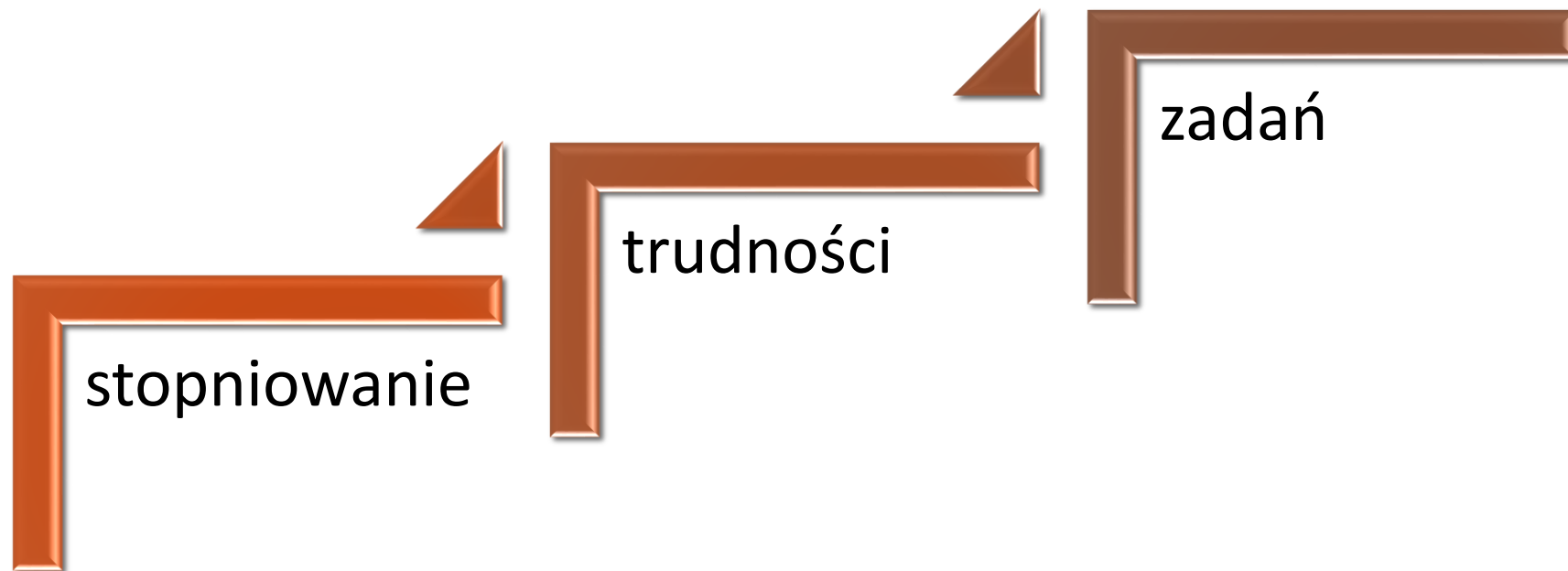
Trudności koncentracji uwagi

Kontrolowanie koncentracji uwagi

Wydawanie krótkich poleceń

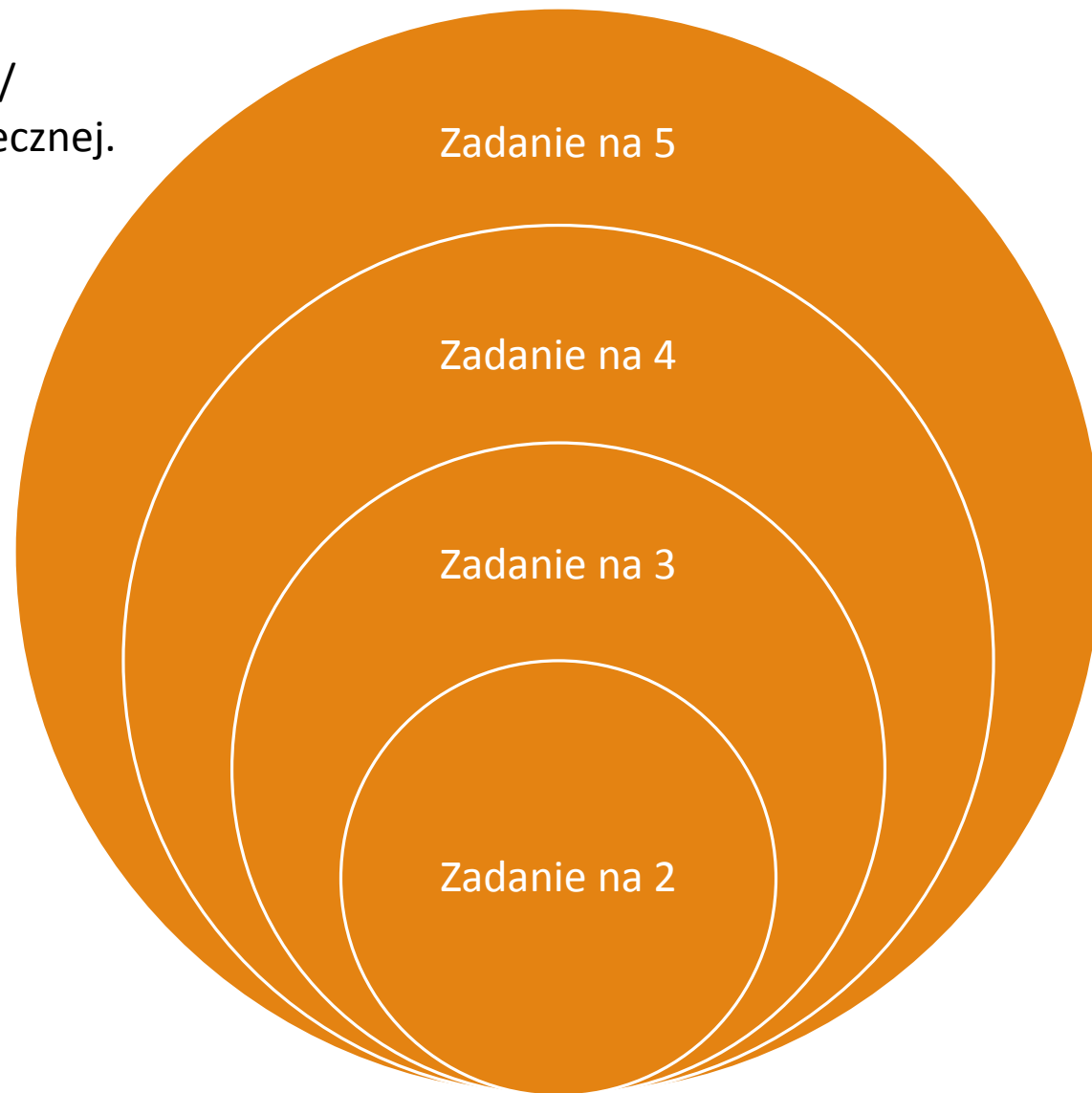
Sprawdzanie czy uczeń podąża za nauczycielem/tokiem lekcji

Sprawdzanie wiedzy

Umożliwienie uczniowi
zdobycia oceny pozytywnej/
uniknięcia oceny niedostatecznej.

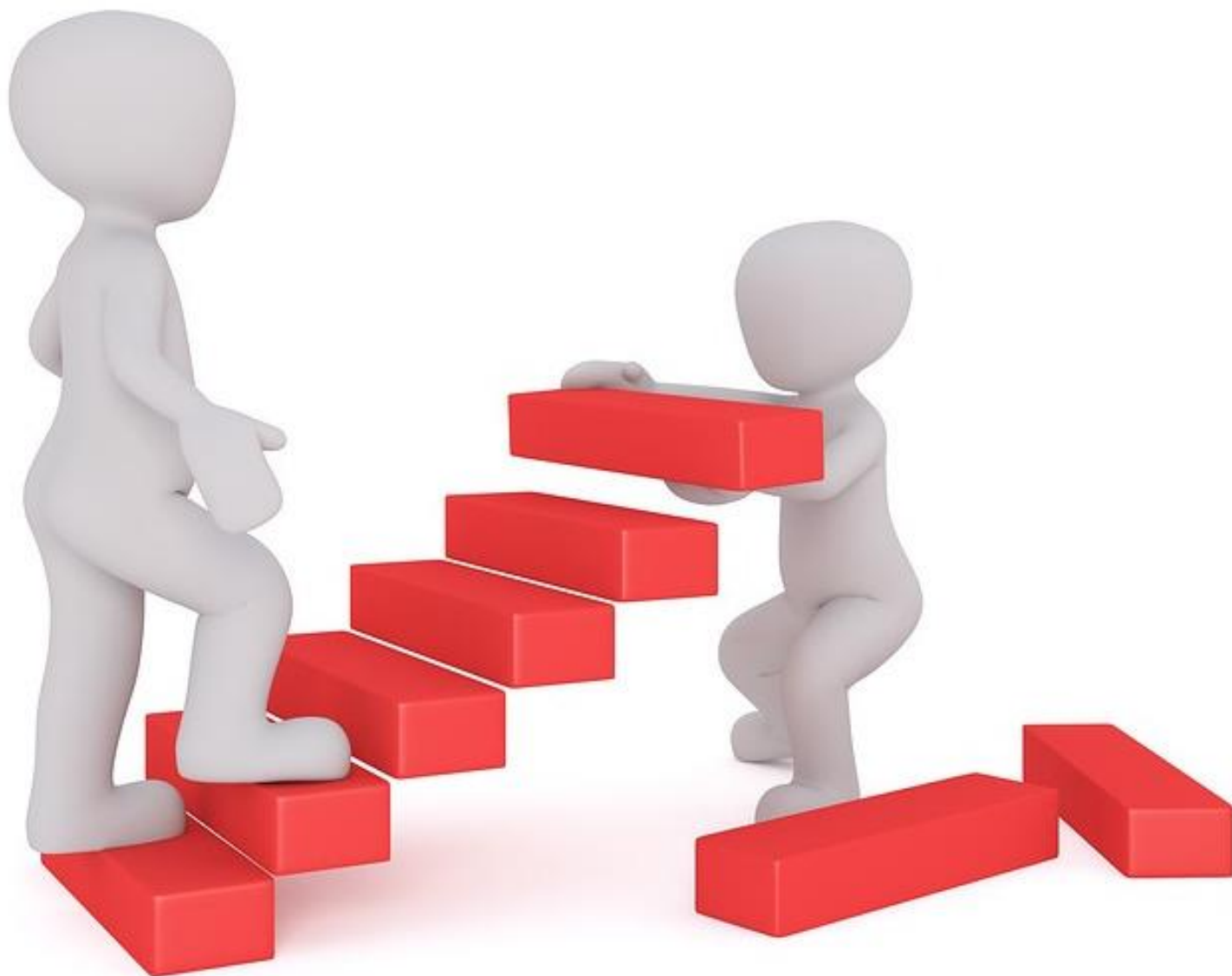

„Może się zdarzyć, że nauczyciele będą mieli na temat ucznia odmienne spostrzeżenia, np.:

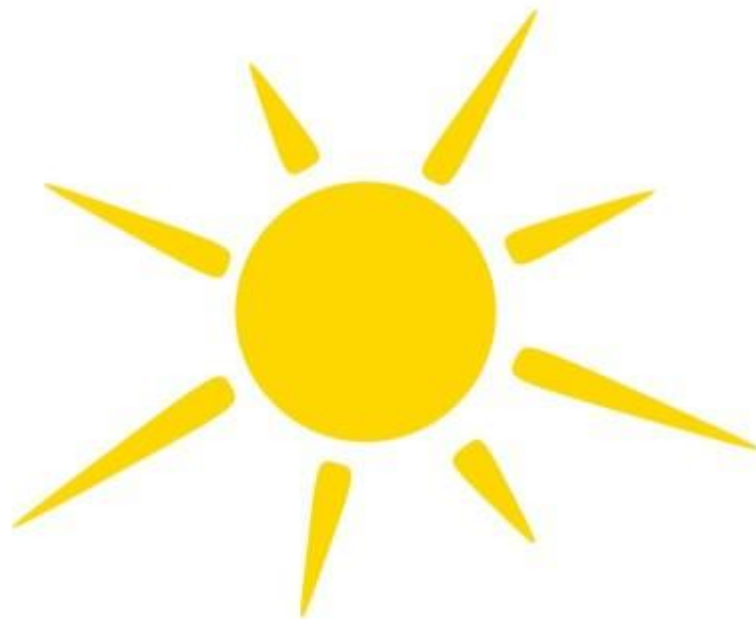
- nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej stwierdzi, że uczeń jest niezwykle odcytany, posiada ogromną wiedzę, zna liczne szczegóły, ale tylko w zakresie wiedzy przyrodniczej;
- nauczyciel muzyki zauważy silny niepokój lub agresywne zachowania ucznia, zatykanie uszu;
- nauczyciel plastyki będzie utrzymywał, że uczeń jest oazą spokoju: uwielbia rysować i jest w stanie skupić się na bardzo długi czas;
- nauczyciel WF zauważy ogromne trudności podczas rozgrywania gier zespołowych: uczeń nie jest w stanie zrozumieć reguł, nie umie zaakceptować przegranej).

Ta różnorodność (a czasem sprzeczność) obserwacji powinna skłonić cały zespół do życzliwej i szczerzej wymiany informacji”. (ORE, *Uczeń z z Zespołem Aspergera w szkole ogólnodostępnej*)

Dbajmy o życzliwość wśród dzieci

Pamiętajmy o słonecznym umyśle

Nauczyciel, który potrafi wzbudzić wyższe uczucia dla jednego choćby dobrego czynu, jednego dobrego wiersza – osiąga więcej aniżeli ten, który zapełnia naszą pamięć nieskończonymi rzędami przedmiotów naturalnych, sklasyfikowanych pod względem nazwy i kształtu.

(Goethe)

Dziękuję za poświęcony czas
Joanna Szymczuk
psycholog PPP Nr 13